

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

KONYA İLİNDEKİ MÜZİK ÖĞRETMENİ
ADAYLARININ KANUN EĞİTİMİ SÜRESİNCE
KAZANDIKLARI TEKNİK DAVRANIŞLARIN
İNCELENMESİ

CAFER SAMİ ERDOĞAN
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. HAYRETTİN ONUR KÜÇÜKOSMANOĞLU

KONYA-2019

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Cafer Sami ERDOĞAN	Numarası: 168309021007
	Ana Bilim/Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı / Müzik Eğitimi Bilim Dalı	
	Program	Yüksek Lisans	
	Danışmanı	DOÇ.DR. HAYRETTİN ONUR KÜÇÜKOSMANOĞLU	
Tezin Adı	KONYA İLİNDEKİ MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ KANUN EĞİTİMİ SÜRESİNCE KAZANDIKLARI TEKNİK DAVRANIŞLARIN İNCELENMESİ		

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Cafer Sami ERDOĞAN

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Cafer Sami ERDOĞAN
	Numarası	168309021007
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı / Müzik Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Hayrettin Onur KÜÇÜKOSMANOĞLU
	Tezin Adı	KONYA İLİNDEKİ MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ KANUN EĞİTİMİ SÜRESİNCE KAZANDIKLARI TEKNİK DAVRANIŞLARIN İNCELENMESİ

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Konya İlindeki Müzik Öğretmeni Adaylarının Kanun Eğitimi Süresince Kazandıkları Teknik Davranışların İncelenmesi başlıklı bu çalışma 17/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı

Danışman ve Üyeler

İmza

Doç. Dr. H. Onur KÜÇÜKOSMANOĞLU

Doç. Dr. Oğuz KARAKAYA

Dr. Öğr. Üyesi Önder MUSTUL

ÖNSÖZ / TEŞEKKÜR

Araştırmanın tüm aşamalarında desteklerini sağlayıp her adımda yanımda olan danışmanım Doç. Dr. H. Onur KÜÇÜKOSMANOĞLU'na, yine araştırmanın her aşamasında yönlendirme ve incelemeleriyle destek olan Öğr. Gör. Murat CAN'a ve Dr. Öğr. Üyesi Yavuz Selim KALELİ'ye, araştırmanın verilerinin toplanmasında emekleri olan Doç. Dr. Oğuz KARAKAYA'ya, araştırmaya çevirileriyle destek olan Özlem GÜLELMA'ya, araştırmaya katılan tüm öğrencilere ve her zaman her konuda beni destekleyen sevgili eşim Gamze ERDOĞAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Cafer Sami ERDOĞAN
	Numarası	168309021007
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı / Müzik Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Hayrettin Onur KÜÇÜKOSMANOĞLU
	Tezin Adı	KONYA İLİNDEKİ MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ KANUN EĞİTİMİ SÜRESİNCE KAZANDIKLARI TEKNİK DAVRANIŞLARIN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören kanun öğrencilerinin kanundaki teknik davranış gelişimini belirlemek, kanun öğretim elemanlarının bu süreçte uyguladığı yöntem ve tekniklerin öğrenciler tarafından uygulanıp uygulanmadığını görmek ve müzik öğretmenliği bölümlerinde daha nitelikli bir kanun eğitiminin verilebilmesi için öneriler sunmaktır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dallarında öğrenimlerine devam eden bireysel çalgısı kanun olan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise bireysel çalgısı kanun olan ve 2017-2018 yılı bahar döneminde öğrenim gören 11 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak

amacıyla uzman görüşlerine ve müfredata başvurularak hazırlanan ve 13 adet teknik davranışı kapsayan gözlem formu oluşturmuştur.

Araştırmanın sonucunda gözlem formundaki bulgulara göre kanun eğitimi alan lisans 1. 2. 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin kanun çalma teknikleri ile ilgili genel kazanımlarını uygulama düzey ortalamaları “iyi” olarak belirlenmiştir. Nüans kullanımı “orta”, fiske tekniği kullanımı ise “çok iyi” olarak belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Kanun, Kanun eğitimi, Teknik davranış

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Student's	Name Surname	Cafer Sami ERDOĞAN	168309021007
	Department/Field	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı / Müzik Eğitimi Bilim Dalı	
	Programme	Yüksek Lisans	
	Advisor	Doç. Dr. Hayrettin Onur KÜÇÜKOSMANOĞLU	
Research Title	ANALYZING OF MUSIC TEACHERS CANDİDATE TECHNICAL BEHAVIOURS DURING KANUN EDUCATION IN KONYA		

SUMMARY

Aim of this study, to identify Necmettin Erbakan University Ahmet Keleşoğlu Education Faculty Fine Arts Education Department of Music Education kanun students' technical behaviour development; to analyze whether kanun instructors' teaching methods and techniques have been applied or not by the students and to present advices on more effective kanun education at music teaching department.

In this study, qualitative research methods have been used. Study frame of the research has been composed by attending students who play kanun as an individual enstrumant at Fine Arts Music Education Department. Study sampling has contained 11 students who play kanun as an individual enstrumant between 2017-2018 education year spring term. By the aim of gathering data in the study, expert opinionas and observation form that includes 13 technical behaviours have been composed.

At the end of the study, according to the observation form results, bachelor degree 1st, 2nd, 3rd and 4th grade students' kanun playing techniques and level average of general acquisitions application have been identified as "good", nuance usage is "medium", flick technique usage is "very good".

Key words: Kanun, Kanun Teaching, Technical Behaviour

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 Kanun Metotları.....	14
Tablo 2 Gözlem Formu Düzeyleri	24
Tablo 3 Gözlem Formu.....	25
Tablo 4 Kanun Eğitimi Alan Lisans 1. 2. 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Kanun Çalma Teknikleri İle İlgili Kazanımlarını Uygulama Düzey Ortalamaları.....	26
Tablo 5 Kanun Öğrencilerinin Dik Oturuş Uygunluğu Düzey Ortalamaları.....	26
Tablo 6 Kanun Öğrencilerinin El-parmak-bilek-dirsek-kol Pozisyonlar ve Açıların Uygunluğu Düzey Ortalamaları	27
Tablo 7 Kanun Öğrencilerinin Bacakların Açığı Uygunluğu Düzey Ortalamaları	28
Tablo 8 Kanun Öğrencilerinin Farklı Tartım Kalıplarında Sağ El-Sol El Kullanımı Uygunluğu Düzey Ortalamaları.....	28
Tablo 9 Kanun Öğrencilerinin Kanundan Nitelikli Ton Elde Etme Düzey Ortalamaları	29
Tablo 10 Kanun Öğrencilerinin Eseri İcra Ederken Doğru Tartım Kullanımı Düzey Ortalamaları	29
Tablo 11 Kanun Öğrencilerinin İcra Edilen Makamlarda Doğru Perde Kullanımı Düzey Ortalamaları.....	30
Tablo 12 Kanun Öğrencilerinin Mandal Kullanımı Düzey Ortalamaları	31
Tablo 13 Kanun Öğrencilerinin Ellerin Tınılama Bölgesinde Hareket Etmesi Düzey Ortalamaları	31
Tablo 14 Kanun Öğrencilerinin Fiske Tekniği Kullanımı Düzey Ortalamaları	32
Tablo 15 Kanun Öğrencilerinin Çarpma Tekniği Kullanımı Düzey Ortalamaları	32
Tablo 16 Kanun Öğrencilerinin Nüans Kullanımı Düzey Ortalamaları	33
Tablo 17 Kanun Öğrencilerinin Eserin Doğru Tempoda İcrası Düzey Ortalamaları	33

İçindekiler

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	ii
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	iii
ÖNSÖZ / TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
SUMMARY	vii
TABLOLAR LİSTESİ.....	ix
BÖLÜM I.....	1
1.1 Giriş	1
1.2 Problem Cümlesi	2
1.2.1 Alt problemler	2
1.3 Amaç.....	3
1.4 Önem.....	3
1.5 Varsayımlar	4
1.6 Sınırlılıklar.....	4
BÖLÜM II.....	5
İLGİLİ LİTERATÜR TARAMASI.....	5
2.1 Müzik Eğitimi	5
2.1.1 Genel Müzik Eğitimi.....	6
2.1.2 Özenen (Amatör) Müzik Eğitimi	6
2.1.3 Mesleki Müzik Eğitimi	6
2.2 Türk Müziği Eğitimi.....	6
2.3 Çalgı.....	7
2.3.1 Çalgı Eğitimi	7
2.3.2 Türk Müziğinde Çalgı Eğitimi	8
2.3.3 Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalında Çalgı Eğitimi.....	9
2.4 Kanunun Tarihçesi.....	10
2.5 Kanunun Yapısı	11
2.6 Kanun Eğitimi	12
2.6.1 Kanun Eğitiminde Kullanılan Metotlar.....	14
2.7 İlgili Yayın ve Araştırmalar	15
YÖNTEM.....	23

3.1 Araştırma Modeli	23
3.2 Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu	23
3.3 Verilerin Toplanması	24
3.4. Verilerin Çözümlemesi	25
BÖLÜM IV	26
4. BULGULAR VE YORUM.....	26
V. BÖLÜM	35
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	35
5.1. Sonuç ve Tartışma	35
5.2. Öneriler	40
KAYNAKÇA.....	42

BÖLÜM I

1.1 Giriş

Müzik, Dede Efendi'ye göre “insanlığın ahlakını arındıran kutsal bir bilim” Ludwig van Beethoven' e göre “ tanrısal bir sanat” Immanuel Kant' a göre “ bir sıra (dizi) hoş duyguları seslerle anlatma yolu” Erdoğan Okyay' a göre “İnsandaki yaratma biçimlendirme ve anlatma güdülerinin tınıdan (sesten) örülmüş bir üründür” düşünceleri ile müziği kendi perspektiflerinden tanımlamışlardır” (Uçan, 2005: 13).

Müzik eğitimi ise, eğitim gören kişiye müziksel davranışlar kazandırma ve bu davranışları giderek geliştirme ortamı sağlayan planlı, programlı ve yöntemli uygulanan bir süreçtir. Bu süreçte, bireyin müzik eğitimi yoluyla, özellikle müziksel çevresi ile olan iletişim, etkileşim ve paylaşımının arttırılması hedeflenmektedir (Uslu, 2009).

Bireylerine müzik eğitimi veren toplumlarda kişiler ve gruplar arası iletişim kolayca kurulabilir ve bunun sonucunda; gelişmesi için gerekli olan amaç, duygu ve davranışlar bütünlüğünü ve estetik duyarlılığını kazanmış, kendi kültürünü geliştirmiş ve pekiştirmiş bir toplum meydana gelir (Kaleli, 2014: 1).

Türk müzik eğitimi ise Türk halkının davranışlarında müziksel değişiklikler meydana getirme sürecidir. Türk müzik eğitimi ve kültürü Türklerin oluşturduğu çeşitli uygarlıklar içinde bulunmuş, farklı uygarlıklarla etkileşim içerisinde olmuştur (Uçan, 2005:329).

Türk müziğinde çalgı eğitimi meşk sistemiyle sürdürülmüştür. Meşk sistemi ile yapılan eğitim repertuarın öğrencilere aktarımı konusunda başarılı olsa da, çalgıların icra tekniklerini arttırmak veya tekniklerini geliştirmek konusunda çok yeterli olamamıştır.

Çalgı eğitiminde meşk sistemi 1976 yılında Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı'nın açılışına kadar ağırlığını korumuş, bu dönemden itibaren meşk sisteminin yanında çalgı eğitimi için hazırlanan metotlar da kullanılmaya başlanmıştır (Karaelma, 2009).

Türk Müziği'nin en önemli çalgılarından olan kanun çalgısının eğitimi de Türkiye'de çeşitli eğitim kurumlarında veya özel müzik kurslarında verilmeye devam etmektedir.

Kanun çalgısında hem tampere sistemde eserler hem de Türk Müziği ses sisteminde eserler icra edilebilir. Bu sebepten dolayı kanun sazı eğitimi müzik öğretmenleri için hem Türk Müziği hem de Batı Müziği eğitiminde kullanılabilirliği bakımından büyük önem taşımaktadır.

Kanun eğitiminin en önemli boyutlarından birisi de teknik davranışlardır. Teknik davranışlar başlangıç eğitimi seviyesinden ilerleyen seviyelere kadar her zaman temel unsurlardan olmuştur. Müzik öğretmenliği bölümlerinde bu tekniklerin üzerinde titizlikle durulması kanunda daha nitelikli bir icra için oldukça önem arz etmektedir.

Bu araştırmanın problemini, Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda kanun eğitimi alan lisans 1. 2. 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin kanun çalma teknikleri ile ilgili kazanımlarını uygulama düzeylerinin belirlenmesi oluşturmaktadır.

1.2 Problem Cümlesi

Kanun eğitimi alan lisans 1. 2. 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin kanun çalma teknikleri ile ilgili kazanımlarını uygulama düzeyleri nedir?

Araştırmanın problem cümlesine dayanarak aşağıdaki alt problemlere de cevaplar aranacaktır.

1.2.1 Alt problemler

- 1- Kanun eğitimi alan lisans 1, 2, 3 ve 4 öğrencilerinde “Dik Oturuş Uygunluğu” düzeyi nedir?
- 2- Kanun eğitimi alan lisans 1, 2, 3 ve 4 öğrencilerinde “El-parmak-bilek-dirsek-kol pozisyonlar ve açılarının uygunluk” düzeyi nedir?
- 3- Kanun eğitimi alan lisans 1, 2, 3 ve 4 öğrencilerinde “Bacakların açısı” uygunluk düzeyi nedir?
- 4- Kanun eğitimi alan lisans 1, 2, 3 ve 4 öğrencilerinde “Farklı tartım kalıplarında sağ el-sol el kullanımı” düzeyi nedir?

- 5- Kanun eğitimi alan lisans 1, 2, 3 ve 4 öğrencilerinde “Kanundan nitelikli ton elde etme” düzeyi nedir?
- 6- Kanun eğitimi alan lisans 1, 2, 3 ve 4 öğrencilerinde “Eseri icra ederken doğru tartım kullanımı” düzeyi nedir?
- 7- Kanun eğitimi alan lisans 1, 2, 3 ve 4 öğrencilerinde “İcra edilen makamlarda doğru perde kullanımı” düzeyi nedir?
- 8- Kanun eğitimi alan lisans 1, 2, 3 ve 4 öğrencilerinde “Mandal kullanımı” düzeyi nedir?
- 9- Kanun eğitimi alan lisans 1, 2, 3 ve 4 öğrencilerinde “Ellerin tınılama bölgesinde hareket etmesi” düzeyindedir?
- 10- Kanun eğitimi alan lisans 1, 2, 3 ve 4 öğrencilerinde “Fiske tekniği kullanımı” düzeyindedir?
- 11- Kanun eğitimi alan lisans 1, 2, 3 ve 4 öğrencilerinde “Çarpma tekniği kullanımı” düzeyindedir?
- 12- Kanun eğitimi alan lisans 1, 2, 3 ve 4 öğrencilerinde “Nüans kullanımı” düzeyindedir?
- 13-Kanun eğitimi alan lisans 1, 2, 3 ve 4 öğrencilerinde “Eseri doğru tempoda icra edebilme” düzeyindedir?

1.3 Amaç

Araştırmanın amacı Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı'nda öğrenim gören kanun öğrencilerinin kanundaki teknik davranış gelişimini belirlemek, kanun öğretim elemanlarının bu süreçte uyguladıkları yöntem ve tekniklerin öğrenciler tarafından uygulanıp uygulanmadığını görmek ve müzik eğitimi bilim dallarında daha nitelikli bir kanun eğitiminin verilebilmesi için öneriler sunmaktır.

1.4 Önem

Bu araştırma, müzik eğitimi bilim dallarında uygulanan kanun eğitiminin teknik davranışlar kazandırılması açısından incelenmesi, durum tespiti ve öneriler yolu ile müzik öğretmenliği bölümlerinde verilen kanun eğitiminin öğrenciler açısından daha nitelikli hale getirilebilmesi ve alan yazına katkı sağlaması açısından önem taşımaktadır.

1.5 Varsayımlar

Bu araştırmada, veri toplama yönteminin araştırma için en uygun ve yeterli olduğu, ulaşılan verilerin bu araştırma için yeterli olduğu ve gerçeği yansıtığı varsayılmıştır.

1.6 Sınırlılıklar

Bu araştırma; Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda 2017-2018 yılı bahar döneminde öğrenimine devam eden 11 kanun ğrencisi ile, kanun sazının teknik davranışları ile, kanun sazının teknik davranışlarına ilişkin ğretim elemanlarının görüşleri ile ve 2017-2018 yılı bahar dönemi kanun final sınavında kaydedilen videoların incelenmesi ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

İLGİLİ LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde araştırma ile ilgili literatür taraması ve açıklaması yapılmıştır.

2.1 Müzik Eğitimi

Eğitim toplumların biçimlendirilmesi ve geliştirilmesinde en etkili ve en önemli süreçlerden birisidir. Eğitimin temel amacı; kendi içinde tutarlı ve dengeli olan, aynı zamanda da günümüz toplumlarının ihtiyaç duyduğu özellikleri bünyesinde barındıran bireyler yetiştirmek ve bu amaç doğrultusunda bireyde gereken yapısal ve davranışsal oluşum ve değişimin gerçekleşmesini sağlamaktır (Toksoy, 2006). Eğitim, öğrenen ve öğretene arasında gerçekleşir. Bu ilişkinin temelini istek ve sorumluluk oluşturur.

Müzik, Dede Efendiye göre “insanlığın ahlakını arındıran kutsal bir bilim” Ludwig van Beethoven’ e göre “tanrısal bir sanat” Immanuel Kant’ a göre “bir sıra (dizi) hoş duyguları seslerle anlatma yolu” Erdoğan Okyay’ a göre “İnsanda ki yaratma biçimlendirme ve anlatma güdülerinin tınıdan (sesten) örülmüş bir üründür” düşünceleri ile müziği kendi perspektiflerinden tanımlamışlardır” (Uçan, 2005: 13).

Müzik eğitimi ise, eğitim gören kişiye müziksel davranışlar kazandırma ve bu davranışları zamanla geliştirme imkanı sağlayan planlı, programlı ve yöntemli olarak uygulanan bir süreçtir. Bu süreçte, bireyin müzik eğitimi yoluyla, özellikle müziksel çevresi ile olan iletişim, etkileşim ve paylaşımının arttırılması hedeflenmektedir (Uslu, 2009).

Müzik eğitimi güzel sanatlar eğitiminin bir dalı olup işitsel bir sanat eğitimidir. Müzik eğitimi, kendi yaşantısı temel alınarak bireye müziksel davranış kazandırma sürecidir (Uçan, 2005:14).

Müzik eğitimi şu üç türde ele alınır:

1. Genel Müzik Eğitimi
2. Özengen (amatör) Müzik Eğitimi
3. Mesleki Müzik Eğitimi

2.1.1 Genel Müzik Eğitimi

“Genel müzik eğitimi, iş-meslek, okul, bölüm, kol-dal ve program ayrımı gözetmeksizin, her düzeyde, her aşamada, herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir “insanca yaşam” için gerekli asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar”. Genel müzik eğitimi her koşulda zorunlu olmak durumundadır. Ülkemizde, okul öncesi ve ilköğretimde zorunlu hale getirilmiş olan müzik dersleri, lise ve üniversite düzeylerinde henüz zorunlu hale getirilmemiştir. Anaokulunda, ilkokulda, ortaokulda ve lisede müzik dersleri müzik öğretmeni tarafından, üniversitede ise müzik okutmanı ya da müzik öğretim görevlisi tarafından yürütülmektedir (Uçan, 1994: 25-27).

2.1.2 Özenen (Amatör) Müzik Eğitimi

Özenen (amatör) müzik eğitimi, herkes için zorunlu olmayan, müziğe gönül vermiş, ilgili, istekli, duyarlı ve yatkın olanlara yönelik olup, maddi karşılık gözetmeden etkin bir müziksel katılım, sevk ve doyum sağlamak ve bunu olabildiğince geliştirmek için gerekli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlamaktadır (Uçan, 1994: 25-27).

2.1.3 Mesleki Müzik Eğitimi

Mesleki müzik eğitimi, müzik alanının bütünü, bir kolunu ya da dalını, o bütün, kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, profesyonel olarak müziğin içerisinde bulunmak isteyen yetenekli kişilere, müziksel davranış ve birikim sağlamayı amaçlayan bir eğitim şeklidir (Uçan, 1994: 25-27).

2.2 Türk Müziği Eğitimi

Türk müzik eğitimi Türk halkının davranışlarında müziksel değişiklikler meydana getirme sürecidir. Türk müzik eğitimi ve kültürü Türklerin oluşturduğu çeşitli uygarlıklar içinde bulunmuş, farklı uygarlıklarla etkileşim içerisinde olmuştur (Uçan, 2005:329).

Türkler, Osmanlı döneminde müzik eğitimi için çeşitli isimler altında birçok eğitim kurumları kurmuşlardır.

- Enderûn-ı Hümayûn
- Mevlevihâneler

- Tekkeler
- Camiler
- Mehterhâne-i Hümayûn
- Özel dersaneler ve ev toplantıları
- Dârülelhan

Dârülelhan'dan başka İstanbul'da birçok özel Türk Mûsikîsi Okulu açılmış ve ünlü mûsikîşinasları bu okullarda öğretim yaptırmışlardır. O dönemdeki bu okulları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Dârülelhan
- Terakki-i Mûsikî Mektebi
- Gülşen-i Mûsikî Mektebi
- Darüttali-i Mûsikî
- Darü'l Feyz-i Maiki
- Üsküdar Mûsikî Cemiyeti
- Darü'l Mûsikî-i Osmanî
- Beşiktaş Mûsikî Kulübü
- Darü'l Mûsikî (Ak, 2009: 30).

2.3 Çalgı

Çalgı, müzik yapmak için kullanılan aletlere verilen genel addir. Açın (1994:16) “yurdumuzda aynı anlama gelen karşılığı saz ve müzik aletidir”.

“Tarih öncesi çağların ilkel insanı, başlangıçta nesnelere özelliklerini tanımak için eline geçen her uygun geci ses çıkaran bir araç yapmıştır” (Say, 2009: 181). “Mağaralarda bulunan resimler, kazılardan çıkan heykel ve kabartmalardan en eski zamanlardan beri insanların dinsel tören, bayram, oyun ve savaşlarında müzik aletleri kullandıkları görülür” (Aydıntan ve Egüz, 1987: 26).

Çalgıların anatomik yapılarını ve yapımlarındaki teknik bölümlerin incelenmesini ele alan bilim dalına ise organoloji (çalgi bilimi) denilmektedir.

2.3.1 Çalgı Eğitimi

Çalgı, enstrüman, saz, alet, müzik aleti gibi kavramlar, müzikte sesleri çıkarmak amacıyla yapılmış aygıt (Sözer, 2005: 190) anlamına gelir. Çalgı eğitimi

ise, herhangi bir müzik âletinin, çalınabilmesi için yapılan yöntemler olarak açıklanabilir. Özen'e (2004: 59-60) göre, çalgı eğitiminin amaçları, çalgı sevgisini kazandırabilmek, mesleki müzik eğitimine yönlendirmek, çalgıların çalınma tekniklerine ilişkin bilgi aktarmak, çalgı öğretimini kolaylaştırıcı ve aşama kaydetmeyi sağlayıcı yöntemler geliştirmektir. Çalgı eğitiminde çalgı terimlerinin öğrenilmesi ve çalgı çalmada gereken tekniklerin kavranması bilişsel alanı, çalgının sevilmesi, çalmaya ilişkin disiplinli çalışmaya yönelik bir tutum geliştirilmesi ve çalgı çalmaya yaşantıda yer verilmesi duyuşsal alanı, çalgı çalmada karşılaşılan problemleri çözmeye yönelik davranışların kazanılması devinişsel alanı geliştirir.

Çalgı eğitimi, bir ya da birden çok çalgının kullanılmasıyla, genellikle bireysel bazen de toplu biçimde yapılan, bireye müzik alanında davranışlar kazandırma eğitimi olduğu kadar, başka alanlarda da bireyi çalgı aracılığı ile geliştirme, yetiştirme olarak da nitelendirilebilir. Çalgı eğitiminin birçok beceriyi kapsadığı bilinmektedir. Bu eğitimin çok iyi programlanmış olması ve bireyin çocukluk yıllarından başlayarak uzun yıllara yayılan süreçte planlı, disiplinli, sistemli bir şekilde, uzmanların denetiminde yapılması gerekmektedir (Kaleli, 2014: 11).

“Müziğin en önemli boyutlarında biri olan çalgı eğitimi, algı öğretimi yoluyla bireylerin ve onların oluşturdukları toplulukların devinişsel, duyuşsal ve bilişsel davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişiklik oluşturma yada onlara bu nitelikte yeni davranışlar kazandırma sürecidir” (Atalan, 1998: 11).

Çalgı eğitimi, öğrencinin fiziksel özellikleri, ilgisi ve yetenekleri dikkate alınarak düzenlenmelidir. Bu eğitim çalgıyı, öğrenebilme, kullanabilme ve geliştirme gibi hedefleri kapsamaktadır. Bu hedefler doğrultusunda gerçekleşecek olan çalgı eğitimi, alanında uzman olan öğretmenler, müzik derslerinden zevk alan öğrenciler ve çağdaşlaşma yolunda ilerleyen toplumlara yol gösterici bir özellik gösterebilir (Öztürk, 2011).

2.3.2 Türk Müziğinde Çalgı Eğitimi

Çalgılar müzik kültürünün ifadesinde insan sesi dışında kullanılan diğer önemli araçlardır. Türk Müziği çalgı kullanımı ve çeşitliliğiyle oldukça zengin bir

kültürdür. Tarihte askerî müziği ilk geliştiren ilk toplum olan Türkler, devlet eliyle geliştirdikleri askerî müzik topluluklarında çalgılara büyük önem vermişlerdir. Ancak Türk Müziğinde çalgı kullanımı insan sesine eşlik amaçlı kullanımı ön planda tutulmuş, çalgı müziğinin gelişimi yeterli düzeyde olamamıştır (Yahya Kaçar, 2009: 99).

Türk müziğindeki çalgı eğitimi, Türk Müzik tarihinde ağırlıklı olarak kullanılan “meşk” sistemiyle sürdürülmüştür. Meşk sistemiyle yapılan eğitim repertuarın öğrencilere aktarımı konusunda başarılı olsa da, çalgıların icra tekniklerini arttırmak konusunda yetersiz kalmıştır. Türk Müziği tarihinde, çalgı metotlarına ve çalgı icrasını teknik anlamda geliştirici eserlere 20. yüzyılın başlarına kadar rastlanmamaktadır. Bu amaçla yayınlanan ilk eser 1910 yılında Ali Salâhi Bey tarafından hazırlanan Ud Metodu’dur. Ancak çalgı eğitiminde meşk sistemi 1976 yılında Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuarı’nın açılışına kadar ağırlığını korumuş, bu dönemden itibaren meşk sisteminin yanında çalgı eğitimi için hazırlanan metotlar da kullanılmaya başlamıştır (Karaelma, 2009).

2.3.3 Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalında Çalgı Eğitimi

Müzik öğretmenliği eğitiminde çalgı eğitimi “bireyin, anatomik ve fizyolojik yapı özelliklerine uygun olarak, çalgısını sanatsal ve eğitsel amaçlar doğrultusunda belirli teknik ve müzikal duyarlılıkla doğru, güzel ve etkili kullanabilmesi için gerekli davranışları kazandırma sürecidir” (Erenözlü, 2004: 5).

Müzik öğretmenin en önemli araçlarından birisi çalgısıdır. Müziği öğrencilerine sevdirmesi ve doğru şekilde öğretebilmesinde çalgısını kullanması büyük önem taşır.

Çalgılar öğrencinin müziği sevmesini etkiler. Her öğrenci bir çalgı çalabilir. Genel müzik eğitiminde öğrencinin sesi kuşkusuz temel öğelerin en başında gelir. Ancak, çalgı desteği ile yapılacak ses eğitimi daha kalıcı ve öğretici olacaktır (Küçüköncü, 1999).

Müzik eğitimi bölümlerinde çalgı eğitimi,

- Bireysel çalgı
- Piyano

- Okul Çalgıları şeklinde sınıflandırılmıştır.

Müzik Eğitimi Anabilim Dalında Güzel Sanatlar Lisesi’nden mezun olmuş öğrenciler, aynı çalgıda devam etmek isterlerse lise süresince öğrenimini aldıkları çalgının, Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olmayan öğrenciler ise uygun görüldükleri veya seçtikleri çalgının eğitimini lisans dönemi süresince almaya devam ederler. Bu eğitim, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında “Bireysel Çalgı Dersi” adı altında toplam 8 dönem verilmektedir. Türk Müziği Enstrümanlarının dersini verebilecek öğretim elemanlarının bulunduğu müzik bölümlerinde Geleneksel Türk Müziği çalgılarının eğitimi de verilmektedir. Bu çalgılardan birisi de Türk Müziği’nin en önemli çalgılarından olan kanundur.

2.4 Kanunun Tarihçesi

Kanun sazının tarihi kaynaklarda verilen bilgilere göre çok eski zamanlara dayanmaktadır. Fakat o devirlerden bu zamanlara bir çok medeniyetlerde kullanılıp şekil ve icra olarak değişim göstermiştir.

Kânun ismine ve bu sazın ilk defa tarifine 10. Yüzyılda yazılmış olan “Binbir Gece Masalları” adlı kitapta rastlanmıştır ve bu kitapta ismi “Kânun-i Mısıri” yani Mısır Kânunu olarak geçmektedir (Beşiroğlu Ş. , 1998: 114).

13. ve 14. Yüzyıllarda revaçta olan kânun, “Kenzül Tuhaf” da tarif edilmiştir. 15. Yüzyılda revaçta olma durumunu sürdüren bu çalgının tarifini Abdülkadir Meragi “Cami’ül Elhan” adlı eserinde vermiştir (Kostak Toksoy, 2006: 2). Yine 15. yüzyılda Ahmedoğlu Şükrullah tarafından yazılan ve çalgılara ait bilgilerin de verildiği Edvârı Mûsikî adlı eserde kânundan bahsedilmiş, hangi ağaçtan yapıldığı anlatılarak yapım tekniği tarif edilmiştir. Ayrıca 64 telinin olduğu ve üç telin bir sese akord edildiği belirtilmiştir. Ancak kânun, kâmil olmayan çalgılar sınıfında değerlendirmiştir (Kamiloğlu, 2007: 146).

Yaygın olarak kanun sazının, İran’ın Farab şehrinde doğan ve aslen Türk olan Ebu Nasır Bin Turhan Bin Uzluğ-u Farabi (870-950) tarafından icat edildiği bilinmektedir. Bazı kaynaklar ise, kanunun daha önceden var olduğunu ve Farabi’nin bu saz üzerinde yalnızca birtakım değişiklikler yaptığını öne sürmektedir. Antik çağda Sümerlerin kanun sazını kullandıkları bazı tarihi belgelerle savunulmaktadır.

Bir efsaneye göre, bir ağacın üzerinde ölen maymunun, ağacın dallarından aşağıya sarkan kurumuş bağırsaklarının rüzgârla beraber çıkardığı seslerden esinlenilerek kanunun icat edildiğine işaret edilmektedir. Evliya Çelebi seyahatnamesinde kanun sazıyla ilgili Ali Şah isimli bir mucitten bahsetmişse de konu hakkında bilgi vermemiştir (Mutlu, 2005).

İcadından sonraki uzun tarihsel süreçte kânun, birtakım eklemelerle bugünkü şeklini almıştır. Kânunun bağırsak telli bir çalgı olduğundan bahseden ilk eser İngiliz John Covel tarafından 1670-1679 yılları arasında kaleme alınmıştır. Ancak ondan daha önce ünlü lügatçı Francisko a Mesgnien Meninski, 1680-1687 yıllarında yazdığı eserinde kânunu elli altmış bronz telli bir çalgı olarak tanımlamıştır. Bu bilgidен hareketle kânunda bağırsak tellerin XVIII. yüzyılın sonuna doğru kullanılmaya başlandığı, bronz tellerin ise zaman içinde tamamen terkedildiği söylenebilir (Karakaya, 2001: 327-328).

2.5 Kanunun Yapısı

Abdülkâdir Merâî, kanun ile ilgili olarak şu ifadeleri kullanmıştır : “Teknesi ve göğsü üçgendir, sapı yoktur. Telleri genellikle pirinçtir ve üçer üçer akort edilir; yani her üç tel aynı sese çekilir. Bir oktava sekiz mülâyim (uygun) ses gelecek şekilde düzenlenir” demiştir (Bardakçı, 1986: 105).

Halil Karaduman da (2007: 11) hazırladığı kanun metodunda kanunun yapısından bahsederken şu ifadeleri kullanmıştır: “Her bir perdedeki sesi üç tel tınlatır. Bu bakımdan piyanonun ses sistemi ile benzerlik göstermektedir. Misina, naylon teller kullanılmaktadır. Geçmişte misina yerine bağırsaktan yapılan kiriş teller kullanılmıştır. Göğüs tahtası genellikle çınar ağacından, tabanı ıhlamur ya da sıkıştırılmış kontrplaktan yapılmaktadır. Burgu tahtası ıhlamur için ağacı, burguları için ise şimşir, gül ya da abanoz gibi sert ağaçlar tercih edilmektedir. Üç telden oluşan her perdede, diyez, bemol ve koma seslerinin ayarlandığı mandallar bulunmaktadır”.

Kanun geometrideki dik yamuk şeklinde boyu 95-100 cm eni 38-40 cm derinliği ise 5-6 cm’dir. Ses tablosu genellikle çınar ağacından yapılır ve üzerinde kendi ağacından veya sedeften yapılan kafesler bulunur. Bu kafeslerin etrafı yine

çeşitli ağaçlardan yapılmış filetolar ile süslenir. Yan kısımlarında genellikle gürgen veya ladin ağacı tercih edilir ve üzerine işlemler yapılır. Sesi yumuşak olarak yansıtacağından dolayı alt tabakası için en uygun ağaç ıhlamur ağacıdır. Fakat son zamanlarda alt tabakada kaplamalı kontrplak kullanılmaktadır. Üstten tellerin takıldığı kısımdan enine uzanan 12x40 cm uzunluğunda dört parça halinde taksim edilmiş, ses tablosuna kadar uzayan ince hayvan derileri gerilmektedir. Deri olarak keçi ya da dana derisi kullanılmaktadır fakat günümüzde suni deri kullanımı da oldukça yaygın hale gelmiştir. Derili kısmın tam ortasına kanunun enine boydan boya uzanan üzeri 1.5 mm. Tabanı 10 mm. kalınlığında, yüksekliği 3 cm olan kelebek veya gürgen ağacından yapılmış eşik yerleştirilir. Teller alt taraftan takılmış olduğu yerlerden gelerek eşiğin üstünden geçer ve mandal tahtasının üzerindeki baş eşikten geçtikten sonra ıhlamur ağacından yapılmış burguluk ağacındaki burgulara takılarak gerdirilir. Burgular da ise genellikle ak gürgen, abanoz veya pelesenk gibi sert ve kıymetli ağaçlar tercih edilir (Kahyaoğlu, 2000: 20)

2.6 Kanun Eğitimi

Kahyaoğlu (2011:7) kanun çalgısının önemini bir araştırmasında, Türk kültürünü ve Türk müziğini tanıtmada önemli yeri olan ve yapısı gereği her türlü teknik imkânlarla sahip olan ve Batı müziği karakterini de yansıtan (akor, arpej vd.) ve çoğu kanunilerin de belirttiği üzere Türk müziğinin bir piyanosudur biçiminde belirtmiştir.

20. yy ortalarına kadar uzanan tarihsel süreçte kanun icrasının bir teknik ve üslup dahilinde öğretimi belirli bir yazılı metoda dayalı olarak gerçekleştirilmemiştir. Türk Makam Müziğinin diğer çalgıları gibi kanunun da öğreniminde meşk adı verilen öğretim yöntemi çok önemli bir yer tutmuştur (Toksoy, 2006: 4).

Meşk, Osmanlı/Türk kültürünün dayandığı temel öğretim yöntemidir. Meşkte usta-çırak ilişkisi söz konusudur. Bir hoca etrafına toplanmış öğrenciler notalı veya notasız olarak ama çoğunlukla tekrar, taklit ve ezbere dayalı bir yolla eser öğrenirler (Toksoy,2006:5).

Türk müziğinin yaygın olarak kullanılan çalgıların birisi olan kanunun eğitimi Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuarı'nın açılışına kadar çeşitli özel eğitim

kurumlarında ve kişilerin özel ilgileriyle sürdürülmüştür. Bu dönemden itibaren kanun eğitimi çeşitli üniversitelerin müzik bölümlerinde resmi olarak yer almıştır. Kanun eğitiminde ağırlıklı eğitim yöntemi Türk Müziğinin geleneksel eğitim yöntemi olan meşk sistemi olmuştur(Kahyaoğlu, 2009).

Ülkemizdeki kanun sazının çok geniş bir yelpaze içerisinde icra edildiği düşünüldüğünde ve bu enstrümanın Cumhuriyet öncesi dönemde de kullanıldığı göz önünde bulundurulduğunda, kanun eğitimine yönelik yapılan çalışmaların sistematik bir şekilde yürütülmediği, süreklilik ve düzen arz etmediği ve bundan dolayı yeterince etkili olamadığı bilinmektedir. Bu sebepten dolayı kanun eğitiminde kullanılan yöntemlerin ortak bir uygulama içerisinde yürütülmesi oldukça önem teşkil etmektedir(Savaş, 2016: 12).

Kanun öğretimi ancak 20.yüzyılın ortalarında bazı konservatuvar (İstanbul Teknik Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi) ve müzik eğitimi bölümlerinde (Selçuk üniversitesi, 100. yıl Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi) uygulama alanı bulabilmiştir. Üniversitelere kanun öğretiminin geç girmesinden dolayı, kanun çalgısı modern müzik eğitiminde bazı uyum sorunları yaşamaktadır(Somakçı, 2000: 1).

Kanun çalgısında hem tampere sistemde eserler hem de Türk Müziği ses sisteminde eserler icra edilebilir. Bu sebepten dolayı kanun sazı eğitimi müzik öğretmenleri için hem Türk Müziği hem de Batı Müziği eğitiminde kullanılabilirliği bakımından büyük önem taşımaktadır.

Kanun eğitimi ülkemizde çeşitli kurumlarda verilmektedir. Kanun eğitimi veren başlıca yerler ; mesleki müzik eğitimi veren kurumlar (Eğitim Fakülteleri, Güzel Sanatlar Fakülteleri, Konservatuvarlar, Güzel Sanatlar Liseleri) özengen müzik eğitimi veren (özel dersler ve özel dersaneler) kurumlardır.

Müzik öğretmenliği anabilim dallarında da kanun dersini verebilecek öğretim elemanı bulunduğu sürece, 8 dönem boyunca bireysel çalgı dersi kapsamında kanun çalgısı eğitimi verilmektedir.

Ayrıca müzik öğretmenliği anabilim dallarında öğrenim gören ve bireysel çalgısı kanun olan öğrenciler, orkestra/oda müziği derslerinde toplu icra çalışmalarını da gerçekleştirmektedirler.

2.6.1 Kanun Eğitiminde Kullanılan Metotlar

Bilimsel açıdan metot; bir işi meydana getirirken ya da bir bilim, teknik ve folklor dalında incelemelerde, araştırmalarda bulunurken gidilen yolun saptanması yöntemidir (Saydam, 1988: 421).

Çalgı Metodu kavramını da “Çalgı çalma sanatının teknik ve müzikalite yönlerini bilimsel bir yöntemle öğretebilmek için her çalgının kendi özelliklerine göre hazırlanmış çalgı öğretim kitabı” şeklinde tanımlanabilir (Sun, 1969:198.Akt: Kahyalıoğlu 2011)

Kanun eğitimi alanında ilk metot çalışması 1976 yılında İsmail Şençalar tarafından yazılan kanun metodudur. Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı'nın açılışından sonra çalgı metodu çalışmalarına verilen önem artmıştır. Bu yıllarda Nevzad Sümer'in bir kanun metodu hazırladığı bilinmektedir (Yavaşca, 2009.Akt:Günelçin 2010).

Sonraki yıllarda 8 Ahmet Lütfü Taşçı tarafından yazılan kanun metodunu, 1988 yılında Ümit Mutlu, 2005 yılında Tahir - Gültekin Aydoğdu, 2007 yılında Halil Karaduman ve 2009 yılında Özdemir Hafizoğlu tarafından hazırlanan metotlar izlemiştir (Günelçin, 2010).

Tablo 1 Kanun Metotları

METOTUN ADI VE YILI	YAZAR ADI
Kanun Öğrenme Metodu/ 1976	İsmail ŞENÇALAR
Kanun Öğrenme Metodu/ 1978	Ahmet Lütfi TAŞÇI
Kanun Metodu/ 1998	Ümit MUTLU
Kanun Metodu /2004	Gültekin AYDOĞDU/Tahir AYDOĞDU

Kanun Metodu (Yeni başlayanlar için)/2007	Beste AYDIN
Kanun Metodu/ 2007	Halil KARADUMAN
Kanun Egzersizleri ve Eğitimi /2009	Özdemir HAFIZOĞLU
Kanun Metodu1-2-3-4/2015	Gülcan KARADAĞLI

(Kahyaoğlu,2017:102)

2.7 İlgili Yayın ve Araştırmalar

SOMAKCI (2000) tarafından yapılan “Mesleki Müzik Eğitimi Yapan Üniversitelerde Başlangıç Düzeyi İçin Kanun Öğretim Yöntemine İlişkin Sistemik Bir Yaklaşım” isimli doktora tezinde mesleki müzik öğretimi yapan üniversitelerde başlangıç düzeyi için kanun öğretimi ile ilgili genel amaç ve amaç davranışlar belirlenmiş, bu amaç ve davranışların ışığında konular; kanunun tarihsel gelişimi, yapısal özellikleri, kanun icrasında kullanılan gereçler, kanunun akordu, çalınışı, seslerin, sürelerin kanunda öğretimi ve uygulama örnekleri sistemik bir şekilde nedenleriyle beraber ele alınmıştır.

Sonuç olarak; kanunun tarihçesi, yapısal özellikleri, tutuş, çalış biçimi, müzik öğelerinin öğretilmesinde başlangıç sesi olarak do1 sesinden başlanması, süreler, ölçüler, oktav ince ve kalın seslerle ilgili izlenen aşamalar nedenleriyle birlikte açıklanmıştır. Kazandırılacak davranışlar belirlenerek alıştırma, ezgi ve örnek eserlere ilişkin uygulama örnekleri verilmiş ve çok sesli müzik yapılmasının gerekliliği de göz önüne alınarak sistemik bir yaklaşım izlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü’nde hazırlanmıştır.

TOKSOY (2006) tarafından yapılan “ Kanun Eğitiminde Teknik Çalışma ve Süsleme Elemanlarını İçeren Etütler” isimli yüksek lisans tezinde Toksoy, kanun çalış teknikleri ve süsleme elemanlarını sınıflandırmış, her tekniğe dair çeşitli sayıda etütler oluşturmuştur. Çalışma İ.T.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde hazırlanmıştır.

Çalışma halihazırda yapılmış çalışmalara katkı olmasının yanı sıra, kanun çalış tekniklerine dair hazırlanan etütler alandaki etüt ihtiyacını karşılamaya yönelik yapılmıştır.

YILMAZ (2008) tarafından yapılan “Kanun Sazı Mızrab Tekniğinde Sağ ve Sol El ayrımı İle İlgili Araştırmalar, Egzersiz ve Melodik Etütler” isimli yüksek lisans tezinde sağ ve sol el fonksiyonlarının birbirinden bağımsız hareket edebilirliğı araştırma konusu olarak ele alınmıştır. Mızrap tekniğı ile ilgili olarak yapılan, kişisel egzersiz çalışmalarının oluşturulması sırasında, mızrap ile çalış imkânlarının çeşitliliğinin matematiksel oranlarla artısına ilişkin çözümlene modelleri sergilenmiştir.

Yılmaz çalışmasında, çalım tekniğinden yola çıkılarak tasarlanan ve oluşturulan ezgisel etütlere nazaran, Türk Müziğine ait her makamı polifonik icra etmenin duyum olarak iyi sonuç vermeyebileceğı; makamın önemli perdelerinin kullanılarak melodiye uygun bas hareketi oluşturulması ile bir eşlik yazılabileceğinin, “sese karşılık sestem” ziyade, makamın temel seslerinin eşlik ettiğı bir melodi akısının (kontrapuntal ezgileme) oluşturulması sureti ile sağ ve sol elin birlikte çalışının gerçekteştirilebileceğı ve bunun, metodolojik bir yaklaşımla, yeni çalım ve ifade teknikleri oluşturulmasına katkıda bulunabileceğı sonucuna varmıştır.

Çalışma, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Sanat Musikisi Ana Sanat Dalı’nda yapılmıştır.

KARAELEMA (2009) tarafından yazılan “Türk Müziğinde Kanun Eğitimi ve Kanun Metotları Üzerine Bir İnceleme” isimli makalede kanun eğitiminin geçmişten günümüze gelişim süreci üzerinde durulmuş ve daha sonra günümüzde yaygınlık kazanan kanun metotları incelenmiştir. Metotlar arasındaki farklılıklar tespit edilip, kanun eğitimcilerine öneriler sunulmuştur. Araştırma sonucunda incelenen kanun metotlarının bazılarının başlangıç düzeyi kanun öğrencileri için, bazılarının da orta ve ileri düzey kanun öğrencileri için yeterli olabileceğı gözlemlenmiştir. Bundan sonra yapılacak olan kanun metotlarında daha sistematik bir yaklaşımın sergilenmesi önerisi sunulmuştur.

Çalışma Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi'nde yayınlanmıştır.

AKSUNGUR (2010) tarafından yapılan “Kanun Sazının İcrası Öğretim Teknikleri Karşılaştırmalı Kanun Metodu Analizleri ve Kanun Eğitimi Etütleri” isimli yüksek lisans tezinde Türk Musikisi Devlet Konservatuarları ve Eğitim fakültelerinin müzik bölümünde eğitim gören kanun öğrencileri ve eğitimcileri ile kanun eğitimindeki eksiklikleri tamamlamak üzere görüşmeler yapmıştır.

Çalışmanın ilk basamağında kanun dersi müfredatları taranmış ve önemli icracıların çalış teknikleri incelenerek farklılıkları ortaya konulmuştur.

Çalışmanın ikinci basamağında ise Türk Musikisi Devlet Konservatuarları ve Eğitim Fakülteleri Müzik bölümü öğretim elemanları ve öğrencileri ile görüşülmüş; Göksel BAKTAGİR ve Halil KARADUMAN'IN albüm çalışmaları incelenmiştir. Türkiye'de kanun metodu adıyla yayınlanmış olan kanun eğitimi veren kitaplar incelenerek analizleri karşılaştırmalı olarak yapılmıştır.

Sonuç olarak, Türk müzik bilim kurallarının ışığında 120 adet etüt yazılıp, bu etütlerden bazıları birtakım öğrenci grupları üzerinde uygulanarak denenmiştir. Bu uygulamaların sonucunda, öğrenci seviyesine göre seçilen etütler öğrenciler üzerinde olumlu sonuçlar göstermiştir.

Çalışma Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yapılmıştır.

ERDOĞAN (2010) tarafından yapılan “Kanun İcrası Tekniği Bakımından Erol Deran Taksimleri Üzerine Bir Araştırma” isimli yüksek lisans tezinde Türk Müziğinin önemli icracılarından olan Erol DERAN'ın kanun taksimleri, makamsal ve teknik yönleriyle ele alınarak incelemiştir. Çalışmada Erol Deran'a ait beş adet taksim (Acemkürdi, evcara, hicazkar, hüzzam ve sultanıyegah) kullanılan süslemeler, makamsal ve daha sonra teknik boyutlarıyla detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Analiz sonucunda çıkan bulgularda Deran'ın kız neyi akordunu tercih ettiği, melodi kalıplarının sıradanlıktan alışagelmemiş cümlelerle kurguladığı, geleneksel icra yapısını bozmamasının yanı sıra seyir anlayışı içerisinde kendisine özgün bir üslup sergilediği görülmüştür.

Çalışma Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü'nde yapılmıştır.

GÜNALÇİN (2010) tarafından yapılan “ Kanun Metotlarının Sağ ve Sol El Teknikleri Açısından İncelenmesi ve Bu Tekniklerin Kanun Eğitime Yönelik Olarak Örnek Eserler Üzerinde Gösterilmesi” isimli yüksek lisans tezinde tüm kanun metotları sağ ve sol el teknikleri açısından incelenmiştir. İncelenen tüm kanun metotlarında kullanılan farklı sağ ve sol teknikleri açıklanmış ve örnek eserler üzerinde gösterilmiştir.

İnceleme sonucunda kanun metotlarında sağ ve sol el tekniklerine yönelik üç ayrı yaklaşım belirlenmiştir. Ayrıca bu metotlar kanun icrasında sağ ve sol el teknikleri ile ilişkili olan konuları aktarmaları bakımından karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Çalışma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yapılmıştır.

KIRIMLIOĞLU (2011) tarafından yapılan “ Başlangıç Seviyesinde Kanun İçin Etütler” isimli yüksek lisans tezinde kanun çalgısının tarihi geçmişi, bu süreç içerisindeki değişim ve gelişimi, günümüzde aldığı son hali ve bu halin yapısal özellikleri ele almıştır. Daha sonra yeni yetişen kanun icracılarının eğitim ve öğretiminde kullanılmak üzere karşılaştıkları zorluklarda göz önünde bulundurularak bu tez çalışmasının asıl konusunu oluşturan etütler yazılmıştır.

Kırımlioğlu, araştırmanın sonunda etütlerle ilgili yapılacak eğitimin nasıl olması gerektiği konusunda ciddi bilgilere ulaşmıştır. Bu tezden yararlanması umulan kanuna yeni başlayacak kişiler için kanunun tarihçesi ve yapısı hakkında geniş çaplı bilgilere yer verilmiştir.

Çalışma İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Müziği Ana Sanat bilim dalında hazırlanmıştır.

KAHYAOĞLU (2011) tarafından yapılan “Kanun Sazı Öğretiminde Klasik Türk Müziği Saz Eserleri Formlarının Fonksiyonlarının İncelenmesi” isimli doktora tezinde 5 adet saz eseri formu ve bu kapsamda analiz edilen 64 eser içerisinde, bu eserlerin, hem genel olarak Klasik Türk Müziği Saz Eserleri Formları'nın kanun sazı öğretiminde oynadığı rol ve örgün mesleki eğitim kurumlarının ilgili programlarında ve diğer uygulamalardaki görünümü, hem de kanun sazı öğretimi için gerekli olan

çalma tekniklerine ne düzeyde işaret ettiklerinin ortaya konulması üzerine çalışmıştır.

Araştırmada; Kanun Sazı öğretiminde Klasik Türk Müziği Saz Eseri Formlarından daha yoğun ve sistematik olarak yararlanmak gerektiği, kanun sazı öğretiminde kullanılan ders materyallerine Klasik Türk Müziği Saz Eseri Formlarından uygun örneklerin yansıtılması gerektiği ve söz konusu saz eseri formlarının, kanun sazı öğretimi için gerekli olan çalma tekniklerini yoğun bir biçimde yansıttığı için bu eserlerden daha fonksiyonel olarak yararlanmak gerektiği ancak bu alanda da başta çalma teknikleri ile ilgili olarak önemli bir terminoloji sorununun mevcut olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışma İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anabilim Dalı Müzik Bilimleri ve Teknolojisi Bilim Dalı'nda yapılmıştır.

BEBEK (2011) tarafından yapılan “Kanun Sazında Belli Başlı Tekniklerin Eğitiminde Geleneksel Türk Sanat Müziğindeki Şarkı Formundaki Eserlerin Aranağmelerinin Kullanılabilirliği” isimli yüksek lisans tezinde Geleneksel Türk sanat müziği, kanun sazının tanımı, tarihi gelişimi, kanun sazının akrabaları, kanun sazının yapısı ve teknik özellikleri, Klasik Türk müziğinde sözlü şarkı formları ve kanun sazında kullanılan belli başlı çalış teknikleri üzerinde incelemelerde bulunmuştur.

Bebek, çalışmasında aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır:

1-Kanun sazı eğitimde geçmişten gelen metod sorunu, eğitimcilerin Klasik Türk Müziği repertuarından aldıkları saz müziği eserlerinden örnekleri (saz semaisi, peşrev, vb.) kullanmalarına neden olmuştur.

2-Kanun sazı eğitiminde ağırlıklı olarak kullanılan saz müziği unsurlarından biri de şarkı formundaki eserlerin aranağmeleri olabilmektedir.

3-Kanun sazı eğitiminde çeşitli çalış tekniklerine dönük öğretim aşamaları paralelinde, saz müziklerine ek olarak şarkı formunun aranağmelerinin kullanılması mümkündür.

4-Şarkı formundaki eserlerin aranağmeleri, kanun eğitime dönük öğrenme aşamalarındaki çalışmalar için uygun birer etüd olma potansiyeli taşımaktadır.

5-Geleneksel Türk Sanat Müziği'nde kanun sazının eğitiminde kullanılabilecek oldukça kapsamlı şarkı formu örnekleri mevcuttur.

Çalışma Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilimleri Anasanat Dalı'nda yapılmıştır.

TEOMAN (2012) tarafından yapılan “ Kanun İcra Teknikleri” isimli yüksek lisans tezinde ilk olarak kanun enstrümanının kökeni, tarihçesi ve fiziksel yapısı ile birlikte önemli kanun yapımcıları ve icracıları hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra çalışmanın asıl konusunu oluşturan kanun icra teknikleri ele alınmış ve önemli kanun icracılarıyla konu hakkında görüşülmüştür. Çalışmanın hazırlanması sırasında günümüze kadar yayınlanmış kanun için yazılmış metotlar, yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir. Bununla birlikte ünlü kanun icracıları ve eğitmenlerle kanun icra teknikleri hakkında görüşülmüştür.

Teoman, yaptığı görüşmeler ışığında şu sonuçlara ulaşmıştır :

İcra edilecek eserin özelliğine göre farklı kanun teknikleri kullanmak gerekmektedir. Soliste eşlik söz konusu olduğunda kesinlikle solistin önüne geçilmemelidir. Bu bağlamda eşlik sırasında sazendenin kendini gösterecek teknik, melodi ve pasajlardan, gereksiz kromatik ve ajiletelerden kaçınması gerekmektedir.

İcra sırasında durulan her seste veya perdede akor basmaktan ve arpej uygulamaktan kaçınılmalıdır.

Kanun icracılarının her akortta düşünebilme, yazabilme ve deşifre yapabilme yeteneği kendilerine has bir özellik sağlar.

“Kanun” armonizasyona açık bir saz olduğundan dolayı, icracıların geleneksel müziğin yapısıyla birlikte armoni bilgisine de sahip olmaları gerekmektedir.

Günümüzde icralar incelendiğinde, Geleneksel İcra ve Modern İcra Teknikleri birbirlerinden ayrılamayan unsurlar olarak değerlendirilebilir. Aslında her iki icra tekniği de birbirinin geliştiricisi olarak görülebilir.

BAKTAGİR (2014) tarafından yapılan “Kanun Sazında Sağ ve Sol El İçin Yazılmış Teknik Geliştirici Etütler ve Saz Eserleri” isimli yüksek lisans tezinde bugüne kadar yazılmış metotlarda sağ el ağırlıklı mızrap teknikleri üzerinde durulmuş, sol el için pek fazla çalışma yapılmamış olması nedeniyle her iki elin gelişimine katkı sağlayacak şekilde özgün etütler yazmış, mızrap tekniklerini doğru zemine oturtmayı hedefleyen etütler ile bunların çalışmaları ve uygulamaları yapıp stüdyoda kayda geçmiştir.

Sonuç olarak, sol el ağırlıklı etütler ile sağ el için formüle edilmiş etütlerin yazılması sayesinde kanun sazının teknik gelişimine büyük katkı sağlanmıştır. Müziğin ruhunu daha iyi oturtmak için, vurguyu içinde barındıran mızrap vuruşlarına ihtiyaç vardır. Asimetrik mızrap vuruşlarıyla formüle edilmiş bu alternatif teknik sayesinde vurgu mükemmel bir şekilde elde edilmiş olup, aynı zamanda mızraplı bir saz olması özelliğinden dolayı, saz grubu içerisinde vurgulu icra nedeniyle melodinin haricinde grubun ritim sazı gibi işlevsel bir katkı sağladığı görülmüştür.

Çalışma İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yapılmıştır.

SAVAŞ (2016) tarafından yapılan “Mesleki Müzik Eğitimi Veren Devlet Konservatuvarlarındaki Kanun Eğitiminin İçerik ve Yöntem Bakımından İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinde mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarındaki kanun eğitimi, içerik ve yöntem bakımından irdelenmiş ve öğretim elemanlarının görüşlerine başvurularak, araştırmaya katılan kurumların karşılaştırmalı analizini yapmıştır. Yapılan araştırmada, mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarında kanun eğitimi veren öğretim elemanlarının görüşlerinde ortak düşünceler olduğu gibi farklı görüşler de saptanmıştır.

Araştırma, mesleki müzik eğitimi veren Gazi Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarlarında görev yapan öğretim elemanları arasında yapılmıştır. Konservatuvarlardaki üslup ve repertuar eğitimi haftalık toplam ders saatlerinin belirli bir standartta olmadığı görülmüştür.

Çalışma Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Sanat Dalı'nda yapılmıştır.

KAHYAOĞLU (2017) tarafından yazılan “Kanun Eğitiminde Metod İhtiyacı ve Türkiye'deki Kanun Metodları Üzerine Bir İnceleme” isimli makalede betimsel bir model kullanılarak kanun metotları incelenmiştir. Araştırmada 2000’li yıllardan önce hazırlanan kanun metotlarında saz eserlerinin bir ölçüde göz ardı edildiğini, ancak günümüzde üretilen metotlarda Klasik Türk Müziği Saz Eseri Formları'nın ağırlıklarının belirgin bir şekilde arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kahyaoğlu çalışmasında ayrıca aşağıdaki gibi öneride bulunmuştur:

“Kanun Sazı öğretim metotlarında kullanılacak materyaller (içerik) arasında, Klasik Türk Müziği Saz Eseri Formları; öğretime yaptığı katkı, çeşitli çalma tekniklerini sistematik olarak barındırması ve kanun sazının ait olduğu müzik türünün nazari ve uygulamalı boyutlarını yansıtması açısından en fonksiyonel ders materyallerindedir. Bu nedenle kanun metotlarında, özellikle bu alanın eğitimcileri, bu uygun kaynaktan daha yoğun biçimde yararlanmalıdır.”

Çalışma İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi'nde yayınlanmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın araştırma modeli, evren, örneklem (çalışma grubu) ve verilerin toplanması hakkında bilgiler verilmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

Araştırma modeli (deseni), “en genel anlamda, araştırma amacına uygun ve ekonomik bir süreçle, verilerin toplanarak çözümlenmesi için gerekli koşulların düzenlenmesidir” (Karasar, 1984: 36).

Araştırmada örnek olay tarama modeli kullanılmıştır. Örnek olay tarama modelleri ile yapılan araştırmalar, genel tarama modelleri ile yapılanlara oranla daha ayrıntılı ve gerçeğe yaygın bilgiler verir. Örnek olay taramaları, büyük ölçüde, nitelik araştırmalarıdır. Genel taramalar daha yüzeyseldir. (Karasar, 2010: 87).

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemleri kapsamında gözlem tekniği uygulanmıştır. Bu çerçevede çalışma grubunda yer alan öğrenciler, final sınavında ve sonrasında video kamera ile kayda alınmıştır.

Kanun çalma teknik ve davranışların düzeylerinin belirlenmesi gözlem yaparak değerlendirilmesi gereken bir olgudur. Aynı zamanda Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı içerisinde yapılan bir durum tespiti çalışmasıdır.

3.2 Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma evreni güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dallarında öğrenimlerine devam eden bireysel çalgısı kanun olan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise bireysel çalgısı kanun olan ve 2017-2018 yılı bahar döneminde öğrenim gören 11 öğrenci oluşturmaktadır. Bireysel çalgısı kanun olup derse devamlılık gösteren tüm öğrenciler araştırmaya dahil edilmiştir.

3.3 Verilerin Toplanması

Örnek olay tarama modeliyle yapılmış bu çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından oluşturulan ve başlangıçta 16 maddeden oluşan gözlem formu oluşturulmuştur. Oluşturulan gözlem formu 2 uzman ve araştırmacı tarafından incelenerek bazı maddeler çıkartılmış ve toplam 13 madde olmak üzere son halini almıştır (Tablo 3).

Gözlem formunun geçerliliğini artırmak için teknik davranışlar müzik öğretmenliği programlarından bireysel kanun dersi içerikleri bölümünden ve öğretim elemanlarından görüşlerinden yararlanılmıştır. Gözlem formu oluşturulurken ders içeriğindeki hedef davranışlar da dikkate alınmıştır.

Araştırmada öğrencilerin teknik davranış düzeylerini belirlemede Beşli Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Likert tipi ölçeklerde genellikle çeşitli katılma derecelerini gösteren seçenekler her ifadenin altında ya da karşısında sayısal bir dereceleme ölçeği olarak verilmekte, ölçeği alan birey tutumla ilgili maddeyi okuduktan sonra verilen maddelerden birini seçmektedir. Bunlar her iki uç arası kesintisiz ifadelerdir (Yayla, 2004: 1). Gözlem formunda kullanılan seçenekler ve düzeyleri aşağıda gösterilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2 Gözlem Formu Düzeyleri

	SEÇENEKLER	DÜZEY
1	Çok zayıf	1.00-1.79
2	Zayıf	1.80-2.59
3	Orta	2.60-3.39
4	İyi	3.40-4.19
5	Çok iyi	4.20-5.00

Yukarıda gösterilen düzeylere göre, 1.00-1.79 arasında çıkan değer çok zayıf olduğu, 1.80-2.59 arası değer zayıf derecede olduğu, 2.60-3.39 arası değer orta derecede olduğu, 3.40-4.19 arası değer iyi derecede olduğu, 4.20-5.00 arası değer çok iyi derecede olduğu görülmektedir

Gözlem formu Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda 2017-2018 yılı bahar döneminde öğrenim görüp çalgısı kanun olan öğrenciler üzerinde uygulanmıştır.

Veri Toplama aracı olarak aşağıda gösterilen gözlem formu kullanılmıştır.

Tablo 3 Gözlem Formu

DAVRANIŞLAR	PUANLAMA				
	5	4	3	2	1
Dik oturuş uygunluğu					
El-parmak-bilek-dirsek-kol pozisyonlar ve açıların uygunluğu					
Bacakların açısı					
Farklı tartım kalıplarında sağ el-sol el kullanımı					
Kanundan nitelikli ton elde etme					
Eseri icra ederken doğru tartım kullanımı					
İcra edilen makamlarda doğru perde kullanımı					
Mandal kullanımı					
Ellerin tınılama bölgesinde hareket etmesi					
Fiske tekniği kullanımı					
Çarpma tekniği kullanımı					
Nüans					
Eserin doğru tempoda icrası					

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Çalışma grubunun kanundaki teknik davranışları uygulama seviyesinin ölçülmesi araştırmacı tarafından hazırlanan gözlem formu kullanılarak birisi araştırmacı olmak üzere toplam iki uzman ve araştırmacı tarafından puanlanmış, aritmetik ortalamaları alınarak tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmaya ait bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Konya ili Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda uygulanan kanun eğitimini alan müzik öğretmeni adaylarının lisans düzeyinde 1, 2, 3 ve 4. Sınıfın sonunda kazandıkları davranışların ve teknik becerilerin ortalamaları tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

4.1.Kanun eğitimi alan lisans 1. 2. 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin kanun çalma teknikleri ile ilgili kazanımlarını uygulama düzey ortalamalarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 4 Kanun Eğitimi Alan Lisans 1. 2. 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Kanun Çalma Teknikleri İle İlgili Kazanımlarını Uygulama Düzey Ortalamaları

n	Ort
11	3,79

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan tüm öğrencilerin kanun çalma teknikleri ile ilgili kazanımlarını uygulama düzey ortalamaları “3,79” ile “iyi” değerlendirme aralığında olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuca göre, Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı'nda lisans eğitimi gören kanun öğrencilerinin kanun çalma teknikleri ile ilgili kazanımlarının iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

4.2. Kanun öğrencilerinin “dik oturuş uygunluğu” düzey ortalamalarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 5 Kanun Öğrencilerinin Dik Oturuş Uygunluğu Düzey Ortalamaları

n	Ort	Ss
11	4,15	0,62

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin dik oturuş uygunluğu düzey ortalamalarının 4,15 olduğu görülmektedir(n:11, ort:4,15). Bu veriler ışığında araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin dik oturuş uygunluğu açısından “iyi” düzeyde oldukları gözlemlenmiştir.

Kanun icrasında dik oturuş uygunluğu sağlanamadığı zaman bel-sırt ağrıları gibi çeşitli rahatsızlıklara sebep olabilmektedir. Bu duruma engel olmak ve kanunun her bölgesine ellerin rahatça uzanıp hakim olabilmesi için dik oturuş uygunluğu oldukça önem arz etmektedir.

Araştırmada incelenen kanun öğrencilerinin başlangıç seviyesinde verilen bu davranışı büyük ölçüde doğru şekilde uyguladıkları söylenebilir.

4.3. Kanun öğrencilerinin “el-parmak-bilek-dirsek-kol pozisyonlar ve açıların uygunluğu” düzey ortalamalarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 6 Kanun Öğrencilerinin El-parmak-bilek-dirsek-kol Pozisyonlar ve Açılarının Uygunluğu Düzey Ortalamaları

n	Ort	Ss
11	4,03	0,58

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin el-parmak-bilek-dirsek-kol pozisyonlar ve açıların uygunluğu düzey ortalamalarının 4,03 olduğu görülmektedir(n:11, ort:4,03). Bu veriler ışığında araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin el-parmak-bilek-dirsek-kol pozisyonlar ve açıların uygunluğu açısından “iyi” düzeyde oldukları görülmektedir.

Kanun icrasında el-parmak-bilek-dirsek-kol pozisyonları doğrudan çıkan sese etki edeceğinden ellerin, parmakların duruş açıları oldukça önem arz etmektedir. İncelenen öğrencilerin çoğunlukla, başlangıç seviyesinde bu konuyla ilgili aldıkları eğitimi doğru şekilde anlayıp uyguladığı söylenebilir.

4.4. Kanun öğrencilerinin “Bacakların Açılı Uygunluğu” düzey ortalamalarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 7 Kanun Öğrencilerinin Bacakların Açık Uygunluğu Düzey Ortalamaları

n	Ort	ss
11	4,05	0,38

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin bacakların açıklığının uygunluğu düzey ortalamalarının 4,05 olduğu görülmektedir(n:11, ort:4,05). Bu veriler ışığında araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin bacakların açık uygunluğunun “iyi” düzeyde olduğu gözlenmiştir.

Kanun geleneksel olarak icra edilirken genellikle bacakların üzerinde çalınır, çok nadir olarak kanun sehpası kullanılmaktadır. Bacakların çok ayrı veya çok bitişik olması hem görünüş açısından estetiği bozup hem de kanundan çıkan sesin gürülüğünü etkilemektedir. Bu sebepten dolayı icra esnasında bacaklar doğru açıklıkta olması önem arz etmektedir.

Başlangıç seviyesinde kanunu tutuş kapsamında verilen eğitimi incelenen öğrencilerin çoğunun doğru şekilde uyguladığı söylenebilir.

4.5. Kanun öğrencilerinin “Farklı Tartım Kalıplarında Sağ el-Sol el Kullanımı Uygunluğu ” düzey ortalamalarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 8 Kanun Öğrencilerinin Farklı Tartım Kalıplarında Sağ El-Sol El Kullanımı Uygunluğu Düzey Ortalamaları

n	Ort	ss
11	3,72	0,78

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin farklı tartım kalıplarında sağ el-sol el kullanımı uygunluğu düzey ortalamalarının 3,72 olduğu görülmektedir(n:11, ort:3,72). Bu veriler ışığında araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin farklı tartım kalıplarında sağ el-sol el kullanımı uygunluğu açısından “iyi” düzeyde oldukları görülmektedir.

Kanunda sağ ve sol elin doğru sıralamayla ve doğru tekniklerle kullanılması, sağ ve sol elin birbirleriyle koordinasyonunun sağlanması; hız, nitelikli ton çıkartma gibi bir çok tekniğin icrasını kolaylaştırıp nitelikli hale getirmektedir.

Araştırmada gözlemlenen kanun öğrencileri farklı tartım kalıplarında sağ ve sol elini iyi ölçüde doğru kullandığı söylenebilir.

4.6. Kanun öğrencilerinin “Kanundan Nitelikli Ton Elde Etme” düzey ortalamalarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 9 Kanun Öğrencilerinin Kanundan Nitelikli Ton Elde Etme Düzey Ortalamaları

n	Ort	Ss
11	3,72	0,62

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin kanundan nitelikli ton elde etme düzey ortalamalarının 3,72 olduğu görülmektedir(n:11, ort:3,72). Bu veriler ışığında araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin kanundan nitelikli ton elde etme açısından “iyi” düzeyde oldukları gözlemlenmiştir.

Araştırmada incelenen kanun öğrencilerinin geneli mızraplarını doğru şekilde kullandığı için nitelikli ton elde etme düzey ortalamaları da iyi düzeyde gözlemlenmiştir.

4.7. Kanun öğrencilerinin “Eseri İcra Ederken Doğru Tartım Kullanımı” düzey ortalamalarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 10 Kanun Öğrencilerinin Eseri İcra Ederken Doğru Tartım Kullanımı Düzey Ortalamaları

n	Ort	ss
11	3,69	0,80

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin eseri icra ederken doğru tartım kullanımı düzey ortalamalarının 3,69 olduğu

görülmektedir(n:11, ort:3,69). Bu veriler ışığında araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin eseri icra ederken doğru tartım kullanımı açısından “iyi” düzeyde oldukları görülmektedir.

Araştırmada incelenen öğrenciler bireysel çalgı derslerinin yanında genel müzik bilgilerini ve müzik teorilerini geliştirmeye yönelik dersler de almaktadır. Müziksel okuma işitme ve yazma dersi gibi derslerde solfej okuma, dikte yazma gibi çalışmalar yapmaktadırlar. İncelenen öğrencilerin doğru tartım kullanımı seviyeleri iyi düzeyde çıkmıştır dolayısıyla o derslerde aldıkları eğitimi bireysel çalgıları olan kanun üzerinde de verimli ve doğru bir şekilde uygulayabildikleri söylenebilir.

4.8. Kanun öğrencilerinin “İcra Edilen Makamlarda Doğru Perde Kullanımı” düzey ortalamalarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 11 Kanun Öğrencilerinin İcra Edilen Makamlarda Doğru Perde Kullanımı Düzey Ortalamaları

n	Ort	ss
11	3,63	0,70

Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin icra edilen makamlarda doğru perde kullanımı düzey ortalamalarının 3,63 olduğu görülmektedir(n:11, ort:3,63). Bu veriler ışığında araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin icra edilen makamlarda doğru perde kullanımı açısından “iyi” düzeyde oldukları gözlemlenmiştir.

Doğru perde kullanımı Türk Müziği’nde bütün saz ve ses icralarında oldukça önem arz etmektedir. Doğru perdelerin kullanımıyla icra edilen makamın özellikleri daha net ortaya çıkar. Araştırmada incelenen kanun öğrencilerinin doğru perde kullanımı iyi düzeyde tespit edilmiştir. Öğrencilerin perdeyi doğru kullanmasında icra edeceği makamda eserler dinlemiş ve o makamlarda eserler icra etmiş olmasının etkisinin oldukça fazla olduğu düşünülmektedir.

4.9. Kanun öğrencilerinin “Mandal Kullanımı” düzey ortalamalarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 12 Kanun Öğrencilerinin Mandal Kullanımı Düzey Ortalamaları

n	Ort	ss
11	3,48	0,80

Tablo 12 incelendiğinde araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin mandal kullanımı düzey ortalamalarının 3,48 olduğu görülmektedir(n:11, ort:3,48). Bu veriler ışığında araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin mandal kullanımı açısından “iyi” düzeyde oldukları görülmektedir.

Kanun öğrencilerin mandalı zamanında ve doğru tekniklerle kullanması kanun icrasında önemli hususlardandır. Mandalları doğru kullanmak için mandal kullanımını geliştiren etütler veya saz eserleri çalınabilir. Araştırmada incelenen kanun öğrencilerin başlangıç kanun eğitiminde öğretilmeye başlanılan mandal kullanım tekniklerini iyi düzeyde uyguladıkları söylenebilir.

4.10. Kanun öğrencilerinin “Ellerin Tınılama Bölgesinde Hareket Etmesi” düzey ortalamalarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 13 Kanun Öğrencilerinin Ellerin Tınılama Bölgesinde Hareket Etmesi Düzey Ortalamaları

n	Ort	Ss
11	4,09	0,39

Tablo 13 incelendiğinde araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin ellerin tınılama bölgesinde hareket etmesi düzey ortalamalarının 4,09 olduğu görülmektedir(n:11, ort:4,09). Bu veriler ışığında araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin ellerin tınılama bölgesinde hareket etmesi açısından “iyi” düzeyde oldukları gözlemlenmiştir.

Kanun icrasında eller eşiğe doğru veya mandallara doğru kaydıka çıkan tını değişmektedir. Klasik icrada eşiğe çok yakın veya mandallara çok yakın icra tercih edilmemektedir. Ellerin daha çok orta bölgelerde bir hiza takip etmesinin gerekliliği önem arz etmektedir.

Araştırmada incelenen kanun öğrencilerinin başlangıç seviyesinde alışılması gereken bu tekniği iyi düzeyde uyguladıkları söylenebilir. Ellerin tınılama bölgesinde hareket etmesi düzey ortalamaları iyi düzeyde çıkmıştır.

4.11. Kanun öğrencilerinin “Fiske Tekniği Kullanımı” düzey ortalamalarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 14 Kanun Öğrencilerinin Fiske Tekniği Kullanımı Düzey Ortalamaları

n	Ort	ss
11	4,21	0,63

Tablo 14 incelendiğinde araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin fiske tekniği kullanımı düzey ortalamalarının 4,21 olduğu görülmektedir(n:11, ort:4,21). Bu veriler ışığında araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin fiske tekniği kullanımı açısından “**çok iyi**” düzeyde oldukları görülmektedir.

Araştırmada incelenen kanun öğrencilerinin kanunda oldukça sık kullanılan bu süsleme tekniğini çok iyi derecede kullandıkları söylenebilir. Başlangıç seviyesi kanun eğitiminde fiske çalışmaları içeren etütler öğrencilerin fiske tekniğini kullanma seviyelerini olumlu yönde etkilemiştir.

4.12. Kanun öğrencilerinin “Çarpma Tekniği Kullanımı” düzey ortalamalarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 15 Kanun Öğrencilerinin Çarpma Tekniği Kullanımı Düzey Ortalamaları

n	Ort	ss
11	3,75	0,80

Tablo 15 incelendiğinde araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin çarpma tekniği kullanımı düzey ortalamalarının 3,75 olduğu görülmektedir(n:11, ort:3,75). Bu veriler ışığında araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin çarpma tekniği kullanımı açısından “**iyi**” düzeyde oldukları gözlemlenmiştir.

Klasik Türk Müziği icrasında çarpma tekniği tüm sazlarda olduğu gibi kanunda da çok sık kullanılan bir tekniktir. İcracı çalış tavrına göre eserin içerisinde bir çok çarpma yapar. Araştırmada incelenen kanun öğrencilerinin de çarpma tekniğini iyi derecede uyguladıkları söylenebilir.

4.13. Kanun öğrencilerinin “Nüans Kullanımı” düzey ortalamalarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 16 Kanun Öğrencilerinin Nüans Kullanımı Düzey Ortalamaları

n	Ort	ss
11	2,94	0,59

Tablo 16 incelendiğinde araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin nüans kullanımı düzey ortalamalarının 2,94 olduğu görülmektedir(n:11, ort:2,94). Bu veriler ışığında araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin nüans kullanımı açısından “orta” düzeyde oldukları görülmektedir.

İcra edilen eserde nüans kullanımı eserin anlatmak istediğini veya vermek istediği duyguyu daha net ve belirgin göstereceğinden nüans kullanımı diğer enstrümanların icrasında olduğu gibi kanun icrasında da önem arz etmektedir.

Araştırmada incelenen kanun öğrencilerinin nüans kullanım düzeyleri orta seviyededir. İcra ettikleri eserlerin notalarının üzerlerine nüans kullanımı konusunda bir takım işaretler veya kısaltmalar konulursa öğrencilerin nüans kullanımı düzeylerinin artırılacağı düşünülmektedir.

4.14. Kanun öğrencilerinin “Eserin Doğru Tempoda İcrası” düzey ortalamalarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 17 Kanun Öğrencilerinin Eserin Doğru Tempoda İcrası Düzey Ortalamaları

n	Ort	Ss
11	3,78	0,61

Tablo 17 incelendiğinde araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin eserin doğru tempoda icrası düzey ortalamalarının 3,78 olduğu görölmektedir(n:11, ort:3,78). Bu veriler ışığında araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin eserin doğru tempoda icrası açısından “iyi” düzeyde oldukları gözlemlenmiştir.

İcra edilen eserin olduğundan daha hızlı veya daha yavaş çalınması o eserle öğrenciye kazandırılmak istenilen hedef davranışlara engel olabilir. Eseri doğru tempoda icra etmemenin eserin duygusunu da yansıtmamasına engel olabileceği düşünülmektedir. Bu sebeplerden dolayı eseri doğru tempoda icra etmenin oldukça önem taşıdığı söylenebilir.

Araştırmada incelenen kanun öğrencilerinin eseri doğru tempoda icra etme düzeylerinin iyi derecede olduğü gözlemlenmiştir.

V. BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmış ve literatür taranarak tartışmalar eklenmiştir.

1. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda lisans eğitimi gören kanun öğrencilerinin kanun çalma teknikleri ile ilgili kazanımlarını uygulama düzeyleri 3,79'dur. Elde edilen verilere doğrultusunda öğrencilerin kanun çalma teknikleri ile ilgili davranışlarını uygulama düzeylerinin iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2. Araştırmada elde edilen verilere göre araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin dik oturuş uygunluğu düzey ortalamaları 4,15'tir. Bu veriler ışığında öğrencilerin dik oturuş uygunluğunun iyi düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

Kanun icrası esnasında dik şekilde oturmak oldukça önemlidir. Kanun eğitiminde ilk olarak öğretilmesi gereken davranışlardan birisi dik oturuş uygunluğudur. Başlangıç eğitiminde dik oturmaya alışılmazsa daha sonra icrada zorluk çekilebileceği düşünülmektedir.

Somakçı (2001), "Kanun Öğretimine Giriş" kitabında kanun icra ederken oluşabilecek bel ağrısını önlemek için mümkün olduğu kadar beli destekleyerek oturmaya dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamış, ayrıca kanunu her açıdan görebilmek için dik konuma yakın bir pozisyonda oturmak gerektiğini belirtmiştir.

3. Araştırmada elde edilen veriler doğrultusunda kanun öğrencilerinin el-parmak-bilek-dirsek-kol pozisyonlar ve açıların uygunluğu düzey ortalamalarının 4,13 olduğu görülmüştür. Bu bilgiler ışığında araştırmada incelenen kanun öğrencilerinin el-parmak-bilek-dirsek-kol pozisyonlar ve açıların uygunluğunun iyi düzeyde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Karaduman (2007) kanun metodunda ellerin doğal salınımla kanunun üzerinde durması gerektiğini, her an her tele ulaşabilmek için kolların ve dirseklerin kesinlikle bir yere dayanmayacağını vurgulamıştır.

Somakçı (2001) serçe parmağın diğerlerinden ayrı olarak hareket etmesinin önlenmesi gerektiğini, orta-yüzük-serçe parmakların birbirine sıkıca yapışık durumda ya da kasılmış olarak birlikte hareketinin önlenmesi gerektiğini, orta parmağın işaret parmağının üstüne gelmemesi gerektiğini önemle vurgulamıştır.

4. Araştırmada incelenen kanun öğrencilerinin bacaklarının açılış uygunluğu düzey ortalamaları 4,05'tir. Bu veriler ışığında kanun öğrencilerinin icra sırasında bacak açılarının uygunluğunun iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5. Araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin farklı tartım kalıplarında sağ el-sol el kullanımı uygunluğu düzey ortalamaları 3,72'dir. Bu verilere göre kanun öğrencilerinin farklı tartım kalıplarında sağ el- sol el kullanımının iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Günalçin 2010 yılındaki çalışmasında kanun icrasında sağ ve sol elin doğru tekniklerle kullanılmasının, icracıların icra kabiliyetlerini arttırmasının yanı sıra, hızlı icralarda nitelikli ses çıkarma bakımından onlara yararlı olacağını belirtmiştir. Ayrıca Aydoğdu (2010) elleri seri kullanabilmek için en etkili yöntemin çalınacak melodinin ezberlenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

6. Araştırmada incelenen kanun öğrencilerinin kanundan nitelikli ton elde etme düzey ortalamaları 3,72'dir. Bu bilgiler doğrultusunda kanun öğrencilerinin kanundan nitelikli ton elde etmelerinin iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Mutlu (2005), kanun metodunda nitelikli ton elde etmek için mızrapların tele 30 ile 45 derecelik bir açıyla temas etmesi gerektiğini, tele vurulduğu zaman aynı sesi veren üç telin de titreşmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Somakçı (2001), "Kanun Öğretimine Giriş" kitabında, kanundan en iyi ses renginin elde edilebilmesi için, mızrapların tele bütün yüzeyi ile yukarıdan aşağıya doğru 45 derecelik bir açıyla doğal bir salınımla temas etmesi ve tele vurduğunda aynı sesi veren her üç teli de titreştirmesi gerektiğini belirtmiştir.

7. Araştırmada incelenen kanun öğrencilerinin eseri icra ederken doğru tartım kullanımı düzey ortalamaları 3,69'dur. Bu veriler ışığında araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin eseri icra ederken doğru tartım kullanma düzeylerinin iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

8. Araştırmada incelenen kanun öğrencilerinin icra edilen makamlarda doğru perde kullanımı düzeyleri 3,63'dür. Bu verilerin doğrultusunda kanun öğrencilerinin icra edilen makamlarda doğru perde kullanımları iyi düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

Türk Müziğimizin makam müziği olmasından kaynaklı olarak doğru perde kullanımı hayati önem taşımaktadır. Kanun icrasında da diğer tüm Türk Müziği enstrümanlarında da olduğu gibi doğru perde basmak oldukça önem arz etmektedir. Türk Müziği'nde bazı perdeler inici veya çıkıcı hareketlere göre sabit olmayıp değiştiğinden mandallarla bu dikleşmeyi veya pestleşmeyi duyurabilmek gerekir.

9. Araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin mandal kullanımı düzey ortalamaları 3,48.'dir. Bu doğrultudaki verilere göre kanun öğrencilerinin mandal kullanımlarının iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kanun icrası sırasında mandalları doğru zamanda doğru teknikler kullanılarak indirip kaldırmak temel teknikler arasındadır.

Aksungur (2010), "Kanun Sazının İcrası Öğretim Teknikleri Karşılaştırmalı Kanun Metodu Analizleri ve Kanun Eğitimi Etütleri" isimli yüksek lisans tezinde, nota üzerinde verilmiş olan değiştirme işaretinin değer kadar mandalın, adı geçen parmaklar tarafından indirilip kaldırıldığını belirtmiş ve burada önemli olan ayrıntının, değiştirme işareti donanımda yer alıyorsa gerekli mandal hareketlerinin, icradan önce değiştirilecek ses ve bu sesin diğer oktavdaki karşılıklarının da birlikte yapılıyor olması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca ölçü içerisinde verilen bir değiştirme işareti ile karşılaşıldığında ise gereken mandal hareketinin muhtemelen geçici bir süreliğine değiştirileceğinin ve muhtelif bir zaman sonra tekrar natürel hale dönülebileceğinin unutulmaması gerektiğini belirtmiştir.

10. Araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin ellerin tınlama bölgesinde hareket etme düzeyleri 4,09'dur. Bu bilgiler doğrultusunda kanun öğrencilerinin ellerin tınlama bölgesinde hareketinin iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Eller eşiğe doğru veya mandallara doğru yaklaştıkça kanundan çıkan ton değişmektedir. Klasik kanun icrasında eşiğe çok yakın veya mandallara çok yakın icra tercih edilmemektedir. Bundan dolayı ellerin tınlama bölgesi dediğimiz daha orta bölgelerde hareket etmesi önem arz etmektedir.

Somakçı (2001) kanun çalarken en iyi tınıyı elde edebilmek ve estetik bir görüntü sağlayabilmek için, kanunun geometrik şekline göre bir hiza takip etmek gerektiğinden söz etmiş, yani sağ el, kafes içerisindeki sağ çizgi hizasında, sol el ise, yine kafes içerisindeki sol eğilimli çizgi hizasında hareket etmesini vurgulamıştır.

11. Araştırmaya katılan kanun öğrencilerinin fiske tekniği kullanımı düzeyleri yapılan gözlem formuna göre 4,21 olarak bulunmuştur. Bu verilere göre kanun öğrencilerinin fiske tekniği kullanımlarının çok iyi düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

Fiske tekniği kanunda oldukça fazla kullanılan bir süsleme tekniğidir.

Toksoy (2018) fiske tekniğinin, elin orta parmağıyla başparmağının birer yarım ay meydana getirecek şekilde birleştirilip, baş parmağın tırnağı ile derinin birleştiği yerin mandalların bitiminden itibaren bilekten yapılan hareketle tele sağ elle karşılıklı olarak vurulmasından ortaya çıkacağını söylemiştir. Ayrıca fiske tekniğinin genellikle tekli, 2'li, 3'lü, 4'lü ve 6'lı olarak kullanıldığını altıdan çok sayıdaki fiske hareketinin daha ağır tempolarda tercih edilebileceğinden söz etmiştir. Bununla birlikte fiske tekniğinin tamamlanmasının mutlaka mızrap vuruşuyla olacağını, aksi durumda fiske uygulanan telde titreşim durdurulmuş olacağı için notanın tınlamayacağını vurgulamıştır.

Hafizoğlu (2009) fiske tekniğini sol elin 1. ve 3. parmağını birleştirerek, 1. parmağın tırnağı tele vurarak sesi kesme hareketi olarak tanımlayıp, bu tekniği ilk uygulayan kişinin Kanuni Hacı Arif Bey olduğundan söz etmiştir.

Karaduman (2007) ise fiske tekniğini "Kanun sazına özgü olan bu teknik, bir nota çalınırken notanın oluşturulduğu telde (perdede) bir veya birden fazla vuruşlarla gerçekleştirilen bir çalma şeklidir." cümlesiyle tanımlamıştır. Fiske, çarpma notası

gibi görünse de, farklı olduğunu vurgulayıp, Fiskede sağ el, herhangi bir notaya vururken, hemen sonra genellikle sol elin başparmağı (ya da parmaklarla) aynı tele vuracağından söz etmiştir. Başparmağın tele vurduğu yer olarak, tırnak ile etin birleştiği yeri tarif etmiştir. Tel üzerindeki vuruş yerinin ise, mandalların hemen bitiş noktası olması gerektiğini vurgulamıştır.

12. Araştırmada incelenen kanun öğrencilerinin kanunda çarpma tekniği kullanımı düzeyleri 3,75'dir. Bu veriler doğrultusunda araştırmada gözlemlenen kanun öğrencilerinin çarpma tekniği kullanımlarının iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Toksoy (2006), kanunda çarpmanın geleneksel çalış tekniği içerisinde sıkça kullanılan bir süsleme türü olduğundan söz etmiş, aslında Türk Müziği eserlerinin hemen hepsinde notaya dahil olsun olmasın okuyuş ve çalış üslubuna bağılı olarak çok sayıda çarpma yapıldığını vurgulamıştır. Çift çarpma adını verdiğimiz çift notayla yapılan çarpma türünün icrasına dair Türk Müziği'nde özel bir üslup olduğundan söz etmiştir.

13. Araştırmada incelenen kanun öğrencilerinin icra esnasında nüans kullanımı düzeyleri 2,94 olarak gözlemlenmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda araştırmada gözlemlenen kanun öğrencilerinin icra sırasında nüans kullanımlarının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Mutlu (2005) metodunda nüansın yorumun bir parçası olduğunu, nüanssız bir melodinin renksiz olacağını vurgulayıp, bestecilerin arzularına göre nota üzerine nüans işaretlerini koymasının gerektiğinin önemine değinmiştir.

14. Araştırmada gözlemlenen kanun öğrencilerinin eserin doğru tempoda icrası düzeyleri 3,78'dir. Bu veriler doğrultusunda araştırmada gözlemlenen kanun öğrencilerinin iyi düzeyde oldukları sonucuna varılmıştır.

İcra edilen eser doğru temposunda çalınmadığı zaman eserin orijinal yapısı bozularak hem bestekârın hislerini yanlış şekilde yansıtmaya durumu hem de öğrenciyi kazandırılmak istenen teknik davranışların amacına ulaşamama durumuyla karşı karşıya kalınabilir. Bu gibi sebeplerden dolayı eseri doğru temposunda icra etmek oldukça önem arz etmektedir.

5.2. Öneriler

1. Kanun öğretim elemanlarına öğrenci yetiştirirken yol gösterici niteliği taşıyan müzik öğretmenliği lisans müfredatındaki kanun dersi programı gözden geçirilerek kanun eğitimi programına teknik davranışların daha kapsamlı ve açıklayıcı bir şekilde konulması tavsiye edilir.
2. Araştırmada incelenen kanun öğrencilerinin dik oturuş uygunluğu, el-parmak-bilek-dirsek-kol pozisyonları ve açıların uygunluğu, bacakların açı uygunluğu, farklı tartım kalıplarında sağ el-sol el kullanımı uygunluğu, kanundan nitelikli ton elde etme düzeyleri, eseri icra ederken doğru tartım kullanımı, icra edilen makamlarda doğru perde kullanımı, mandal kullanımı düzeyleri, ellerin tınılama bölgesinde hareket etme düzeyleri, çarpma tekniği kullanımı, eserin doğru tempoda icrası teknik davranışlarının “iyi” düzeyde olduğu sonucuna elde edilen bilgiler ışığında ulaşılmıştır. Bu teknik davranışları “çok iyi” düzeye getirebilmek için hangi öğrencinin hangi teknik davranışında eksiklik olduğunu tespit edip, o öğrenciyi eksikliği olduğu teknik davranışı çalıştıran ve geliştiren etüt veya eserler çalıştırılabilir.
3. Kanun öğrencilerin teknik davranışlarındaki beceriyi artırmak ve iyi seviyelere çıkarmak için öğretim elemanları ders dışında özel çalışmalar ile öğrencileri özendirilmeli ve motivasyonunu arttırmalıdır. Bunun için konserler veya küçük çaplı dinletiler düzenlenebilir.
4. Kanun öğretim elemanlarının öğrencilere verdiği eser içindeki uygulanacak teknik davranışları eserin notası üzerinde işaretlerle veya öğrenciyeye teknik davranışı o ölçüde yapması gerektiğini anımsatacak notlar alması, eserin içerisinde uygulanan teknik davranışları daha kalıcı hale getirebileceği düşünüldüğünden tavsiye edilir.
5. Kanun öğrencilerinin kanun icrasında teknik davranışları doğru uygulamasındaki önemli öğeler makam, usul ve form bilgisidir. Kanun öğretim elemanları derslerde öğrenci eseri çalmaya başlamadan önce eserin hangi formda olduğu, makamı ve o makamın özellikleri, usulü konularında öğrencilerini bilgilendirebilirler. Bu

bilgilendirmeler sayesinde öğrenciler teknik davranışları daha bilinçli ve dikkatli bir şekilde uygulayacaklardır.

6. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre kanun öğrencilerinin nüans kullanım düzeylerinin “orta” seviyede olduğu görülmüştür. Nüans kullanımını artırmak ve doğru yerlerde nüans yapmak için öğrenciler, kanun öğretim elemanlarının yönlendirmesiyle eseri doğru şekilde yorumlayan bir referans kayıttan dinleyebilir veya nota üzerine nüans yapılması gereken yerleri öğretim elemanlarının yönlendirmesiyle işaretleyebilirler. Böylece nüans kullanımı düzeyi artacak ve öğrenciler doğru zamanda nüans yapabileceklerdir.

7. Öğrenciler icra edecekleri eserlere başlamadan önce çalacakları eserin içerisinde yoğun olarak kullanılan teknik davranışları tespit edip bu teknik davranışları içeren etütler çalışabilirler. Böylece kanun icra edecek öğrencilerin eserdeki teknik davranışları yapmaya yönelik bir ön hazırlıkları olabilir.

KAYNAKÇA

- Açın, C. (1994). *Enstrüman Bilimi: Organoloji*. İstanbul: Yenidoğan Basımevi.
- Ak, A. Ş. (2009) *Türk Musikisi Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları
- Aksungur, A. U. (2010). *Kanun Sazının İcrası Öğretim Teknikleri Karşılaştırmalı Kanun Metodu Analizleri ve Kanun Eğitimi Etütleri*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atalan, A. (1998). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümü Hazırlık Sınıfı Flüt Eğitiminin Hedefler, Hedef Davranışlar İçerik Yönünden İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Aydıntan, Z. ve Egüz, S. (1987). *Çok sesli müzik eğitimi*. Ankara: Kurtuluş Ofset Basımevi
- Aydoğdu, T. (2010). *Kanun Metodu*. Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi.
- Baktagir, G. (2014). *Kanun Sazında Sağ ve Sol El İçin Yazılmış Teknik Geliştirici Etütler ve Saz Eserleri*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bardakçı, M. (1986). *Maragalı Abdülkadir*, İstanbul: Pan Yayıncılık
- Bebek, E. (2011). *Kanun Sazında Belli Başlı Tekniklerin Eğitiminde Geleneksel Türk Sanat Müziğindeki Şarkı Formundaki Eserlerin Aranağmelerinin Kullanılabilirliği*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Beşiroğlu, Ş. (1998). *Kanun. Türk Sanat Müziği*. İstanbul. (Cilt 1, s. 112-117).
- Erdoğan, E. (2010). *Kanun İcrası Tekniği Bakımından Erol Deran Taksimleri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Kayseri.
- Erenözlü S. S. (2004), *Piyano Eğitiminde Kullanılan Materyallerin Program*

Günelçin, S. (2010). *Kanun Metotlarının Sağ ve Sol El Teknikleri Açısından İncelenmesi ve Bu Tekniklerin Kanun Eğitimine Yönelik Olarak Eserler Üzerinde Gösterilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Hafizoğlu, Ö. (2009). *Kanun Egzersizleri ve Eğitimi*. Trabzon: Gündüz Ofset Matbaacılık.

Kahyaoğlu, Y. (2000). *Kanun Sazı ve Türk Musikisindeki Yeri Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kahyaoğlu, Y. (2009). *Geleneksel Türk Müziği Eğitiminde Metod İhtiyacı ve Kanun Metodları Üzerine Bir İnceleme*. Bildiri. Samsun : 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu.

Kahyaoğlu, Y. (2011). *Kanun Sazı Öğretiminde Klasik Türk Müziği Saz Eseri Formlarının Fonksiyonlarının İncelenmesi*. Doktora tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kahyaoğlu, Y. (2017). *Kanun Sazı Eğitiminde Metod İhtiyacı ve Türkiye'deki Kanun Metodları Üzerine Bir İnceleme*. İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi. (Cilt 3 Sayı 1). 97- 107

Kaleli, Y. S. (2014). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Eğitimi Süresince Kazandıkları Davranışların İncelenmesi: Necmettin Erbakan Üniversitesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Kamiloğlu, R. (2007). *Ahmedoğlu Şükrullah ve Edvar-ı Musiki Adlı Eseri*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karaduman, H. (2007). *Kanun Metodu*. İstanbul: Alfa Yayınları.

Karaelma, B. (2009). *Türk Müziğinde Kanun Eğitimi ve Kanun Metotları Üzerine Bir İnceleme*. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi.

Karakaya, F. (2001). “*Kanun*” İslam Ansiklopedisi. (Cilt 24,) İstanbul.

- Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Karasar, N. (1984). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*.(6.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kırımlıoğlu, V. (2011). *Başlangıç Seviyesinde “Kanun” İçin Etütler*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Küçüköncü, H.Y. (1999), *Müzik Eğitimi ve Öğretimi*, Çanakkale: On sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Mutlu, Ü. (2005). *Kanun Metodu*. (2. Baskı). İzmir: Ermat Yayınları.
- Özen, N. (2004). *Çalgı Eğitiminde Yararlanılan Müzik Eğitimi Yöntemleri*, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Öztürk, S. (2011) *Müzik Öğretmenliği Programında Alınan Piyano Eğitiminin Müzik Öğretmeninin Mesleki Yaşamına Katkısı*. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü.
- Savaş, K. (2016). *Mesleki Müzik Eğitimi Veren Devlet Konservatuvarlarındaki Kanun Eğitiminin İçerik ve Yöntem Bakımından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Say, A. (2009). *Müziğin kitabı*. (4. Basım). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Saydam, A. (1988). *Türkiye’de Çalgı Eğitiminde Metod İhtiyacı*. Tarihi: 14-18 Haziran 1988. [Bildiri]1. Müzik Kongresi Bildirileri, Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Somakçı, P. (2000). *Mesleki Müzik Öğretimi Yapan Üniversitelerde Başlangıç Düzeyi İçin Kanun Öğretim Yöntemine İlişkin Sistematik Bir Yaklaşım*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Somakçı, P. (2001). *Kanun Öğretimine Giriş*. İstanbul : T.C. Haliç Üniversitesi yayını.
- Sözer, V. (2005). *Müzik Ansiklopedik Sözlük*, (5.Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Teoman, B. (2012). *Kanun İcra Teknikleri*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Toksoy, A. (2006). *Kanun Eğitiminde Teknik Çalışma ve Süsleme Elemanlarını İçeren Etütler*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Toksoy, A. (2018). *Kanunda Süsleme ve Modern Çalış Teknikleri İçin Alıştırmalar – Etütler*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Türk Müziği Devlet Konservatuarı Yayınları: 14.
- Uçan, A. (2005). *İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi* (3. Baskı). Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Uçan, A. (1994). *Müzik Eğitiminde Kavramlar- İlkeler-Yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayın Evi.
- Uçan, A. (2005). *Türk Müzik Kültürü*. Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Uslu, M. (2009). *Cumhuriyet'in İlanından Günümüze Türkiye'de Müzik Eğitimi Üzerine Bir Çalışma*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları.
- Yahya Kaçar, G. (2009). *Türk Musikisi Üzerine Görüşler: Analiz ve Yorumlar* (2. Baskı). Ankara: Maya Akademi
- Yayla, F. (2003). *MEABD Öğretim Elemanlarının Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sistemine ilişkin Görüşleri*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu. İnönü Üniversitesi. Malatya.
- Yılmaz, G. (2008). *Kanun Sazı Mızrab Tekniğinde Sağ ve Sol El ayrımı İle İlgili Araştırmalar, Egzersiz ve Melodik Etütler*. Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.